

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Astelpaju haigused ja kahjurid

Kristine Tiirats

Mahemarja- ja puuviljakasvatuse

esitluspäev

26.08.2020

Mahepõllumajanduslikult kasvatati
puuvilja- ja marjakultuure 2020. aastal
kokku 2522 hektaril.

Marjakultuuridest oli suurima
kasvupinnaga astelpaju (1398 ha)!

Seabuckthorn fruit damaged by *Rhagoletis batava*
(photos courtesy from Dr. Jörg-Thomas Mörsel, UBF — Untersuchungs-,
Beratungs-, Forschungslaboratorium GmbH, Germany)

Seenhaigused

- Juurekaela mädanik (root rot) – kahjustab noori taimi

- Kasutada vähemalt 2 – 3 aastaseid istikuid;
50 – 70 cm pikad ja harunenud
- Istandiku naabriteks ei sobi pajud, remmelgad, haavad, paplid ja sirelid, kuna neil olevad seenhaigused võivad nakatada ka astelpaju

Astelpaju kahjurid

Foto: Rohevint astelpaju oksal. Vitaly Iljasov.

- 50 liiki putukaid – roheline lehetäi (*Caprithophorus hippophaes* Walk.); aedpõrnikas (*Phyllopertha horticola*)
- 2 liiki lestasid
- 12 liiki linde – võib esineda üksikutel aastatel
- 5 liiki imetajaid – metssead ja metskitsed on istandikke kahjustanud

---

Prokofjev, M. A. 1970. Astelpaju kahjustajad. – Astelpaju kultuuris. Barnaul, lk. 91–93 (vene k.)

Lehetäid

- Tekitavad taimedele stressi
- Tugeva kahjustuse korral muutuvad taimed vastuvõtlikumaks haigustele

Maipõrnikas

Ohtlikuim kahjustaja – astelpaju kärbes (*Rhagoletis batava*)

- Esimene leid Eestis 2015. aastal
  - Lätis 2013. aastal

SELTS = kahetiivalised ALAMSELTS = kärbselised

- 4 – 5 mm pikkune
- Keha musta värvi, pea kollane
- Tiivad on läbipaistvad ja 4 risti paikneva tumeda triibuga

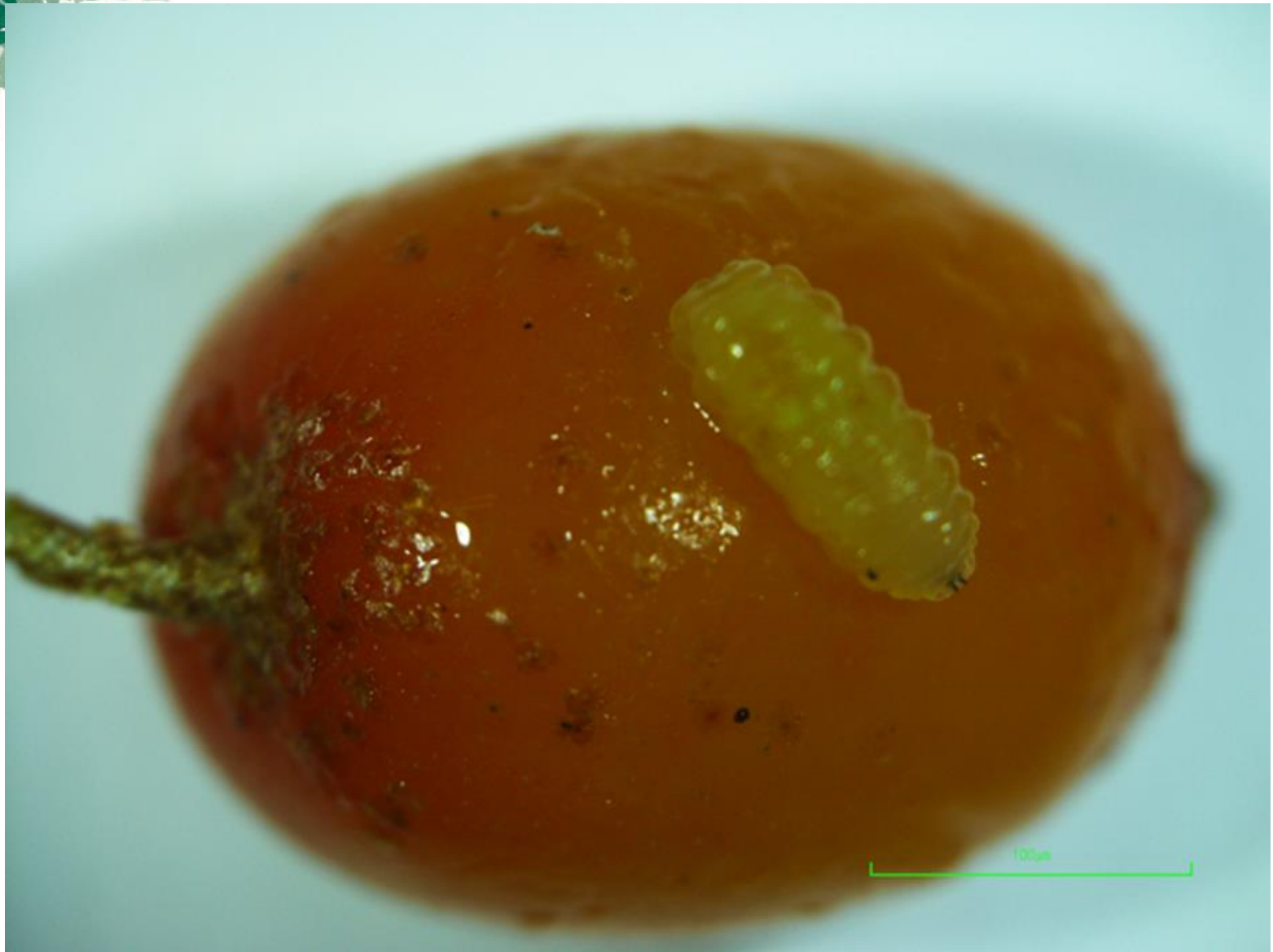
Isane

© Karl-Heinz Kuhnke / LALLF MV

Emane

© Karl-Heinz Kuhnke / LALLF MV

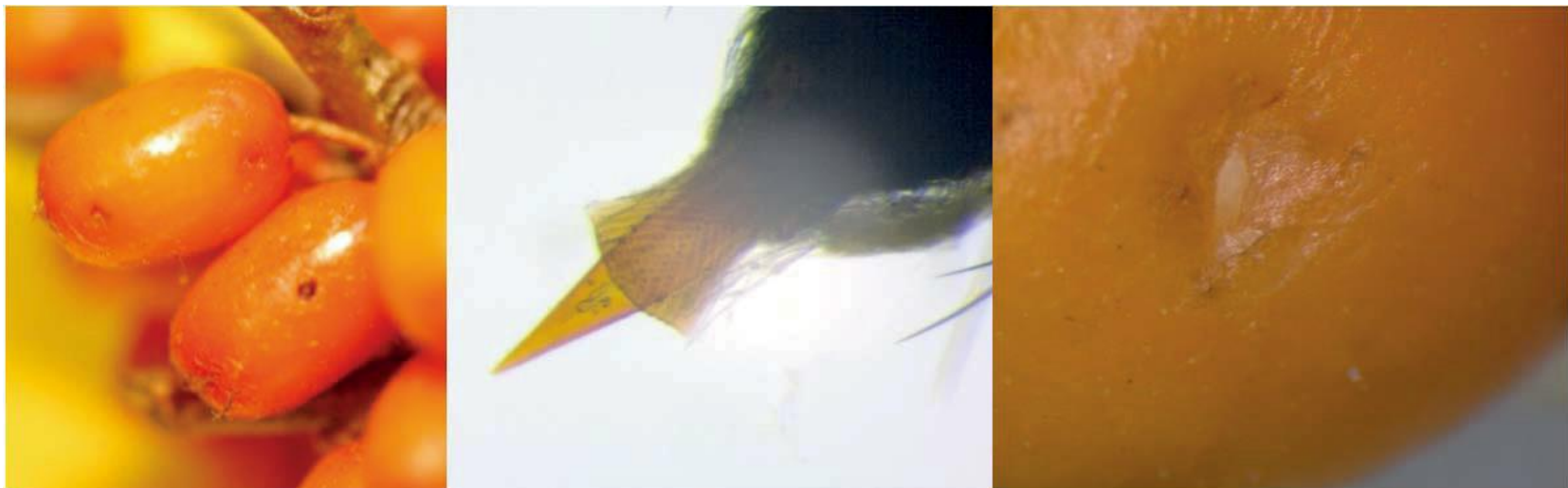

- Astelpaju kärbes on täismoondega putukas
  - Eristatakse 4 arengujärku:
Muna – vastne – nukk – valmik

Fotod: Lyubov D. Shamanskaya

- Emane on võimeline munema kuni 200 muna
- Muna embrüonaalne areng kestab 1 – 2 nädalat

Fotod: K.-H. Kuhne

- Astelpaju kärbes elab talve üle nukuna, 5 – 8 cm sügavusel mullas
- Kevadel kooruvad nukkudest valmikud
  - Koorumine kestab kuni 6 nädalat

Foto: F.Höhne

- Noored valmikud toituvad astelpaju viljade mahlast. Ajaperiood lendluse algusest kuni munemiseni vältab 1 – 2 nädalat.
- Vaglad toituvad viljast 3 – 4 nädalat.
Üks isend kahjustab 4 – 5 vilja.
- Toitumise lõpetanud vaglad väljuvad viljast, langevad võra alla, poevad mulda ja moodustavad seal kookonid.

Astelpaju sortide jagunemine astelpaju kärbse kahjustuse alusel

Resistentsuse rühm	Kahjustatud viljade osakaal (%)	Sordid
Kõrgelt resistentsed	21 – 25	Baikal
Keskmiselt resistentsed	26 – 50	<u>Botanitšeskaja</u> , Maria, Zolotaja rannaja, Sürpris, Baltiki
Vastuvõtlikud	51 – 71	<u>Podarok Sadu</u> , <u>Plamennaja</u> , Mendelejevskaja, Nivelana
Eriti vastuvõtlikud	81 – 87	<u>Trofimovskaja</u> , Finskaja

Allikas: Shalkevich jt. 2015

Astelpaju kärbes ja sordid

Sordid	+	-
Avgustinka	Väikeseviljaline, punaka tooniga, viljakest tugev	Viljad valmivad varakult
Botanicheskaja	Aastatel 2010 – 2014 uuriti Valgevenes astelpaju kärbse kahjustusi. Valgevene uuring näitas, et sort on astelpaju kärbse kahjustusele keskmiselt resistentne	
Botanicheskaja ljubitelskaja		Saak valmib varakult, õrn kest, säravkollane värv
Otradnaya	Hiline valmimisaeg, punase ja väikeseviljaline, mörkjast maitse	Õhuke viljakest

Mehhaaniline tõrje

- Võraaluste multšimine 10 – 15 cm paksuselt turba, saepuru või reavahedest niidetud heinaga. Multši mehhaaniline segamine peale kärbse vaklade nukkumist.
- Võraaluste katmine musta kilega
- Kollaste liimpüüniste kasutamine

Keemiline tõrje

- **Eestis ei ole astelpajul lubatud kasutada ühtegi keemilist tõrjevahendit!**
  - Venemaal on katsetatud Actellic 50 EC (toimeaine metüülpirimifoss): Eestis lubatud kasutada laokahjurite tõrjeks

Täna kuulamast!

